

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitoiminnan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääkelain, sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamiseksi sekä lääketaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen, lääkeasetuksen ja opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muutosehdotuksista esittelymuistioineen.

Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa ministeriölle lausuntonsa. Lausuntoja voi antaa 21.4.–1.6.2026 välisenä aikana.

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä esitysluonnoksessa ehdotetuista muutoksista jäsennellysti alla olevan otsikoinnin mukaisesti.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa tavoitteena on uudistaa apteekkisääntelyä. Esityksellä tavoitellaan hallitusohjelmakirjausten mukaan apteekkisääntelyn uudistamista vastuullisesti ja asteittain turvaten laadukkaat ja turvalliset apteekkipalvelut koko Suomessa. Ehdotuksella mahdollistettaisiin hallitusohjelman mukaisesti apteekkien välinen yhteistyö sekä tunnistettaisiin apteekkien rooli osana terveydenhuoltojärjestelmää ja apteekkien suuri merkitys potilaan onnistuneen lääkehoidon toteutumisessa. Lisäksi ehdotuksella pyritään vastamaan hallitusohjelman tavoitteeseen kehittää lääkkeiden annosjakelua sekä lisäämään lääkkeiden hintakilpailun edellytyksiä.

Luonnos hallituksen esitykseksi on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä osana lääkkeet ja apteekkitalous -hanketta (STM076:00/2024, VN/15865/2024).

Tavoitteet

Esityksen mukaan apteekkipalvelujen sisältöä selkeytettäisiin sen suhteen, mitä toimintaa apteekeissa tulisi harjoittaa ja miten apteekkien henkilöstön osaamista voitaisiin hyödyntää entistä enemmän osana onnistunutta lääkehoitoa ja tukea asiakkaiden sekä oma-aloitteista itsehoitoa että terveydenhuollon ammattilaisen kanssa yhdessä suunnittelemaa omahoitoa.

Lääkehoidon onnistumisen tueksi ehdotetaan lisäksi muutoksia lääkesopimuksen (nyk. apteekkisopimuksen) sääntelyyn.

Lääkelakiin lisättäisiin myös apteekkitoiminnan laadullisia ja toiminnallisia vaatimuksia tuomalla osaksi lääkelakia potilasturvallisuuden ylläpitoa tukevia velvoitteita, kuten apteekin omien toimintaohjeiden laatiminen ja vaaratapahtumien raportointi sekä niiden käsittely. Muutosehdotuksilla myös turvattaisiin asiakkaiden yhdenvertainen asema lisäämällä Schengen-todistuksen myöntämistä koskeva hintasääntely. Ehdotusten tavoitteena on varmistaa laadukkaat ja yhdenvertaiset apteekkipalvelut Suomessa selkeyttämällä toiminnalle asetettuja vaatimuksia.

Esityksessä ehdotetaan myös sellaisia muutoksia apteekkitoiminnan lupajärjestelmään, jotka edistäisivät maanlaajuisen apteekkiverkoston toimivuutta ja varmistavat sen ylläpidon yhteiskunnallisen kestävyuden. Tavoitteena on, että sivuapteekkisääntelyä uudistetaan vastaamaan paremmin tosiasiallisia alueellisia tarpeita ja että alueen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista vastaavat palvelujen järjestäjät osallistuisivat apteekkiverkoston ylläpitoon.

Esityksessä ehdotetaan itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntiluvan haltijoiden verkkopalvelun mahdollistamista. Lisäksi apteekkien etäpalveluja sujuvoitetaan kehittämällä apteekin verkkopalvelun sääntelyä ja tarjoamisen edellytyksiä. Muutoksilla mahdollistetaan nykyistä joustavampi apteekkien välinen yhteistyö lääkkeen toimittamiseksi. Lääkkeiden hintakilpailun edellytyksiä vahvistettaisiin mahdollistamalla kivijalka-apteekista eroava hinnoittelu verkkoapteekissa. Lisäksi lääkelakiin ehdotetaan sellaisia muutoksia, joiden tarkoituksena on tunnistaa koneellinen annosjakelutoiminta apteekkitoiminnasta erillisenä toimintana, mikä selkeyttäisi sekä annosjakelutoimijoiden että asiakaskunnan asemaa osana lääkehoitoa ja viranomaisvalvontaa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Lausunnossa pyydetään käyttämään **asianumeroa VN/14215/2025 ja hankenumeroa STM045:00/2025**.

Lausunto pyydetään antamaan suomeksi tai ruotsiksi vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. **Lausunto pyydetään antamaan ensisijaisesti lausuntopalvelun kautta alla olevien kysymysten mukaisesti.** Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Jos lausuntoa ei ole mahdollista toimittaa lausuntopalvelu.fi:ssä, lausunto voidaan toimittaa myös sähköpostitse sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi. Muiden ministeriöiden antamat lausunnot pyydetään toimittamaan suoraan Vahva-asialle VN/14215/2025. Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa ministeriölle lausuntonsa.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen (STM045:00/2025) julkisilla hankesivuilla. Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lausunnon antamiseksi vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-palveluun. Tarkemmat ohjeet palvelun käytöstä löytyvät lausuntopalvelu.fi-sivustolta

Ohjeet > Käyttöohjeet. Jos tarvitsette apua palvelun käytössä, voitte ottaa yhteyttä sähköpostiosoitteeseen lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa. Lausuntopyyntö ja materiaalit löytyvät myös osoitteesta www.stm.fi/lausuntopyynnot.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 1.6.2026.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat:

johtava asiantuntija Lauri Pelkonen, p. 0295 163 218, etunimi.sukunimi@gov.fi

lakimies Niina Långström, p. 0295 163 322, etunimi.sukunimi@gov.fi

erityisasiantuntija Heidi Tahvanainen, p. 0295 163 329, etunimi.sukunimi@gov.fi

asiantuntija Aleks Westerholm, p. 0295 163 763, etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM045:00/2025> - Linkki hankkeen sivuille (fi)

<https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM045:00/2025> - Linkki hankkeen sivuille (sv)

Liitteet:

[VN_14215_2025_Luonnos hallituksen esitykseksi.pdf](#)

[VN_14215_2025_Utkast till regeringens proposition.pdf](#)

[VN_14215_2025_Esittelymuistio_valtioneuvoston asetus lääkeasetuksen muuttamisesta.pdf](#)

[VN_14215_2025_Esittelymuistio_valtioneuvoston asetus lääketaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta \(1\).pdf](#)

[VN_14215_2025_Esittelymuistio_sosiaali- ja terveysministeriön asetus.pdf](#)

Jakelu:

Akava ry

Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
HUS
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Suomen yliopiston apteekki
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Jorvin Apteekki
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kaupan liitto
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kouvolan 3. apteekki
Kuluttajaliitto ry
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Lääketeollisuus ry
Maa- ja metsätalousministeriö
Magnum Medical
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oriola Oyj
Orion oyj
Palvelualojen ammattiliitto ry
Pharmac Finland Oy
Pharmadata oy
Pharmados Oy
PharmaService Oy
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päivittäistavarakauppa ry
Receptum oy
Rinnakkaislääketeollisuus ry

Satakunnan hyvinvointialue
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Sotkamon Apteekki
STTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Apteekkariliitto ry
Suomen Farmasialiitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lääkerinnakkaistuojat ry
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Proviisoriyhdistys ry
Suomen Yrittäjät ry
Tamro Oyj
Tehy ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtionvarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Verohallinto
Yliopiston Apteekki
Ålands hälso- och sjukvård
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne koskien annosjakeluyksikön toimilupaan ja toimintaa koskeviin vaatimuksiin (12 b-12 i § ja lääkeasetuksen 27 §), muutokset lääkkeiden luovuttamiseen lääketehasta tai tukusta (31 ja 32 §) ja valvontaan (77 ja 89 §)

Huomionne koskien apteekin tehtävien koontiin (38 b §) sekä hintaneuvonnan (56 b §) ja lääkehoidon opastukseen ja neuvonnan (57 §) muutoksiin. Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Huomionne koskien noutolokerikkojen sijaintirajoituksen poistamiseen (57 e §)

Huomionne koskien alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä vastaavan tahon tehtävästä arvioida alueen apteekkipalveluita (41 ja 52 §)

Huomionne koskien apteekkiluvan ehdoksi asetettuja sivuapteekkeja koskeviin muutoksiin (52 §)

Huomionne koskien itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntiluvan haltijan verkkopalveluun (54 j §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Huomionne koskien yhteistyöstä sopimista apteekkien verkkopalvelussa (55 c §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Huomionne koskien apteekkitoiminnalle asetettaviin toiminnallisiin ja laadullisiin vaatimuksiin (56 c-56 d §)

Huomionne koskien itsehoitolääkkeiden samanhintaisuuden vaatimuksen purkamiseen apteekin eri palvelukanavien välillä (58 § ja lääketaksa-asetus 4 §)

Huomionne koskien Schengen-todistuksen antamisesta perittävästä maksusta (55 a § ja lääkeasetuksen 21 d §)

Huomionne koskien lääkesopimusta koskevista säädösmuutoksista (55 b §, lääkemääräyslain 3, 5 d, 12 d ja 13 §, asiakastietolain 65 §, opioidiriippuvuuden vieroitus- ja

korvaushoidosta opioidilääkkeillä annetun asetuksen 3 §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Huomionne koskien ehdotetun lainsäädännön voimaantuloon

Huomionne esityksen perusteluista

Huomionne esityksen vaikutusten arvioinnista

Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista

Puumalainen Taneli
Sosiaali- ja terveysministeriö

Långström Niina
Sosiaali- ja terveysministeriö